THE LIBRARY OF THE
JUL 29
UNIVERSITY OF

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori:
2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904.

LETO—YEAR XX. | Cena lista je $5.00 | Entered as second-class matter January 25, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. | Chicago, Ill., četrtek, 28. julija (July 28), 1927. | Subscription $5.00 Yearly | ŠTEV.—NUMBER 176

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

OMREŽEVANJE ORGANIZIRANIH DELAVCEV

Podjetniki smatrajo to sredstvo še vedno za uspešno.

St. Louis, Mo. — Policija je aretirala večje število stavkujočih barvarjev in čistilcev oblek in med njimi tudi poslovnega odbornika John W. Tesarja. Obtoženi so, da so polagali in zažigali bombe pred neunijskimi delavnicami. To staro sredstvo podjetnikov, s katerim se s pomočjo policije omrežujejo stavkujoči delavci, nima danes več veljave. Dozdaj ni samo par podjetnikov podpisalo pogodbe, a ti se bodo prav radi podali, ko ne bo delavcev, ki bi delali zanje. Zato je smešno podtikati stavkujočim delavcem, da so pokladali in zažigali bombe.

Pridobitve so 44 ur dela v tednu, 10 odstotkov povišanja mezde in zavarovanje proti brezposelnosti.

Vsak podjetnik plača štiri odstotke od vsote, ki predstavlja celokupno mezdo delavcev v podjetju, druge štiri odstotke pa plača unija v skupen sklad, iz katerega se izplačuje podpora brezposelnim, ki niso sami zakrivili brezposelnosti. Unija je stara komaj šest mesecev.

Vozitelji avtov bodo licenzirani?

Nekaj takega se pripravlja v Chicagu. Le fizično in mentalno sposobne osebe bodo menda smele šofirati.

Chicago. — Alderman John Toman je sprožil akcijo v mestnem svetu za licenciranje voziteljev avtomobilov. Po njegovem načrtu se mora vsaka oseba, ki hoče voziti avto, podvreči preiskavi, da dokaže, če je tehnično, fizično in mentalno zmožna tega posla. Ako prestane preiskavo, dobi licenco, da lahko vozi; če ne prestane, ne sme voziti. Toman pravi, da le na ta način se omeji število nesreč na cestah. Po njegovem mnenju sta dve tretjini voziteljev nesposobni, da bi vozili avto, zato se dogajajo kolizije in druge nesreče. Zlasti ima Toman piko na ženske. On trdi, da večina žensk je po svojem temperamentu nesposobna za ta posel, kajti v momentu zmešnjave izgube kontrolo in ne vedo kaj delajo.

Toman ima precej pristašev, a še več nasprotnikov. Avtomobilski klub je proti njegovemu načrtu. Ženske so tudi hude in jezno protestirajo proti njegovim izjavam.

DEMONSTRACIJA V SAINT LOUISU.

Policijske strahovalne metode jo niso mogle preprečiti.

St. Louis, Mo. — Policijske strahovalne metode niso mogle preprečiti masne demonstracije v interesu Sacca in Vanzettija, ki je bila zelo impozantna.

Policija je aretirala John Michelangelija, ker je delil letake, ki so opozarjali delavstvo na prireditev demonstracije v prid Saccu in Vanzettiju.

Pila sta za nevesto, in zmagovalec je izgubil.

Dunaj, 27. jul. — Dva Dunajčana, Hans Kugel in Franz Hampel, sta včeraj stavila, da kateri izpije več vrčkov piva, oni dobi lepo Lindo Weiss za ženo, katero oba ljubita. Ko je Kugel izpil trinajsti vrček, se je zgrudil na tla in obležal v nezavesti. Medtem je Hampel, ki je popil 12 vrčkov, odpeljal deklico in se z njo poročil.

Delavske žrtve strokovne bolezni še čakajo

Kompanija bi rada zavrgla odškodninske tožbe na sodišču.

Trenton, N. J. — Delavci, ki so tožili United States Radium kompanijo za odškodnino, še vedno čakajo na sodišču izrek.

Pet bivših uslužbencev toži kompanijo za $125,000 odškodnine. Njih odvetnik naglaša, da naj sodišče dovoli, da gre tožba svojo pot, dasiravno kompanija ugovarja, da je čas za vložitev tožbe že potekel. Odvetnik trdi, da se mora zakon tako tolmačiti, da se tožba lahko vloži v teku dveh let od časa, ko se je bolezen odkrila in spoznala, kakšna je. Kompanija zopet ugovarja in pravi, da se zakon tako tolmači, da pomeni dve leti od časa, ko je bolezen pričela.

Ako se zakon tako tolmači, tedaj bo tožba delavcev vržena s sodnijskega koledarja, ker se bolezen razvija zelo počasi in vzame precej časa, da se značaj bolezni dožene.

Sedem delavcev, ki so delali v kemičnem departmentu, je umrlo na zastrupljenju z radijem. Najprvo je bolezen napadla zobe in čeljusti, ker so delavci močili čopiče na ustnicah, ko so z radijem mazali plošče na uri. Kompanija ni delavcev posvarila, da je to nevarno delo. Zdaj se za mazanje plošč poslužujejo druge metode.

Kompanija je plačala sorodnikom treh delavk $13,000, ker so umrle za zastrupljenjem z radijem.

Fuller je obiskal pozorišče umora

10,000 belgijskih delavcev poslalo peticijo za Sacca in Vanzettija.

Boston, Mass. — Governer Fuller je 26. julija sam posetil kraj dvojnega umora v South Braintreeju, radi katerega sta bila Sacco in Vanzetti obsojena.

Prej, preden se je odpeljal v South Braintree, je governer dve uri poslušal zagovore prijateljev dveh obsojencev. Govoril je tudi z Lewis R. Sullivanom, poslancem v državni legislaturi iz Dorchesterja, ki je izjavil, da je slišal sodnika Thayerja, ko je izrekel sovražne opombe napram Saccu in Vanzettiju v teku obravnave.

Isti dan je governer Fuller prejel iz Belgije peticijo z 10,000 podpisi za izpustitev Sacca in Vanzettija. Peticijo so poslali belgijski delavci.

Policijski naval na antifašiste v Italiji

London, 27. jul. — Poročevalec delavskega "Daily Heralda" v Luganu javlja, da je po vsej severni Italiji velik pogon za antifašisti, ki so obdolženi zarote proti fašistovski vladi. Samo v Milanu je bilo aretiranih 70 oseb v zadnjih par dneh.

ŽUPNIK JE PRETEPEL SVOJO HČER.

Silil jo je moliti, a hči ni hotela.

Lomoke, Ark. — Rev. T. H. Owens, protestantovski župnik, je pretepel z bičem svojo 16-letno hčer Joyse, ki se je omožila pred enim tednom. Župnik izjavlja, da je njegova hči zopet "grešila." Da reši njeno dušo, ji je naložil pokoro. Ona pa ni hotela delati pokore in tako jo je odpeljal v gozd in jo tam pretepel z jermenom za brušenje britve.

Župnik je bil aretiran in se bo moral zagovarjati zaradi pretepanja svoje hčere.

POLITIČAR V ŽIVLJENSKI NEVARNOSTI.

Pretepli so ga v neki delavnici.

Clearmont, Iowa. — Wilkes William, 65 let star farmar, ki se je bolj brigal za politiko, kot obdelovanje zemlje in živinorejo, se nahaja v zelo kritičnem položaju. Pretepli so ga v neki delavnici blizo njegovega doma. Poškodbe so tako velike, da ne more govoriti.

Njegov oče je bil član najvišjega državnega sodišča.

Poitačevanje železničarjev v evropskih deželah

Ponekod je prepovedano železničarjem se organizirati v učinkovitih unijah.—Železničarji so podvrženi mobilizaciji.

Ženeva, Švica. — Mednarodna federacija transportnih delavcev je poročala mednarodni delavski konferenci v Ženevi, da jemljejo železničarjem v nekaterih evropskih deželah pravo do organizacije.

Poročilo naglaša, da versailleska mirovna pogodba prizna železničarjem pravico do organiziranja za izboljšanje njih položaja. Precej dežel se ne ozira na to določbo v mirovni pogodbi, kot se ne ozira na veliko drugih.

Rumunska, v kateri že od nekdaj nosi največji zvonec kraljica Marija, ne prizna železničarjem in civilnim uslužbencem pravico do organizacije. Sosedna Jugoslavija prizna le narodne ali zolte organizacije za železničarje. Ogrska pa samo krščansko socialne. Litva in Italija ne priznata svobodnih strokovnih organizacij. Železničarji so ob času stavke podvrženi mobilizaciji v Franciji, Španiji, Čehoslovakiji, Belgij, Luksenburgu in Bolgariji. Belgija se je poslužila mobilizacije leta 1923. Bolgarija je pa ob času stavke leta 1919—1920 mobilizirala celo delavke v železniški službi.

STAVKA ČEPIČARJEV KONČANA.

Štirinajst ur dela v tednu priznano.

New York, N. Y. — Podjetniki so priznali štirideset ur dela v tednu za čepičarje. Stavka je bila s tem priznanjem za skrajšanje delavnih ur končana.

Štirideset ur dela v tednu je imelo stopiti v veljavo dne 1. julija, toda podjetniki so se skesali in niso hoteli ničesar slišati o 40 ur dela v tednu. Posledica te podjetniške pozabljivosti je bila, da so zastavkali delavci, ki so organizirani v International Cloth Hat, Cap and Millinery Workers Union. Stavka je spametovala podjetnike, da so se spomnili, kakšno pogodbo so podpisali.

Zdaj odbor podjetnikov in delavcev sestavlja delavni red za delavnice.

Poljaki poročajo o lakoti v Rusiji.

Varšava, 27. jul. — Tukaj poročajo, da so prebivalci Minska, Harkova in Kijeva v nevarnosti lakote. Sovjeti so baje odredili krušne odmerke v Minsku.

Stavka transportnih delavcev v New Yorku ne bo

V skrajnem momentu je župan posredoval in družba je priznala nekatere zahteve delavcev.

New York. — Stavka nameščencev "subwaya" ali podzemske železnice, ki je bila napovedana za v torek, je bila odvrnjena nekaj ur pred izbruhom. Šlo je za vprašanje, če se smejo nameščenci organizirati v lastni uniji ali ne. Doslej so imeli nekakšno kompanijsko unijo, katere pa ne marajo.

V zadnjem momentu je župan Walker posredoval in dosegel je toliko, da je kompanija obljubila vzeti nazaj v službo trinajst nameščencev, katere je odslovila dan poprej, ker niso hoteli vaditi stavkokazov za delo.

James H. Coleman, generalni organizator unije, je po končani konferenci naznanil, da se je kompanija podala in stavke ne bo. Kompanija je pri volji vzeti nazaj odslovljene delavce in ne bo več diskriminirala med unijskimi in neunijskimi delavci. S tem je unija deloma priznana, oziroma delavci so dobili pravico, da se lahko organizirajo po svoje, če hočejo.

Kitajci zahtevajo preiskave radi mornarjev

Protest so odposlali na predsednika Coolidga. — Brzojavka je bila poslana tudi tajniku mednarodne centrale transportnih delavcev.

New York, N. Y. — Kitajski mornarski institut je odposlal predsedniku Coolidgu brzojavko v kateri protestira proti aretaciji, deportaciji in pretepanju kitajskih mornarjev, ker niso hoteli opravljati stavkokaškega dela na parniku holandske ameriške parobrodne črte. Brzojavko sta podpisala Čunglum, tajnik inštituta, in Hugo Pollock, odvetnik kitajskih mornarjev.

Odvetnik Pollock izjavlja, da so bili kitajski mornarji ukrcani na parnik "Rotterdam", lastnina holandske ameriške parobrodne črte. Družba jih je najela, da zlomi stavko, a povedala jim ni, da je stavka. Kitajski mornarji so skušali zapustiti ladjo, ko so bili v Hobokenu, a to jim je bilo zabranjeno. Policaji in stražniki so jih pretepli, vrnili nazaj na ladjo, nekaj jih odvedli v bolnišnico, a druge v zapore in nato na Ellis Island. Naseljeniški podkomisar Uhl mu ni dovolil, da bi govoril s kitajskimi mornarji.

V resnici so pa kitajski mornarji imeli po mornarskem zakonu pravico se izkrcati in v teku 60 dni se ukrcati na drugo ladjo. Zakon se je v tem slučaju kršil.

Edo Fimmenu, tajniku mednarodne centrale transportnih delavcev, so brzojavili, da se naj potegne za kitajske mornarje, da ne pridejo v Holandiji pred mornarsko sodišče zaradi punta.

BOSTONSKIM UČITELJEM SE POVIŠA MEZDA.

Povišanje mezde ni splošno.

Boston, Mass. — Povišanje učiteljskih plač ne bo splošno, ampak bo samo individualno. Tako naznanja šolski odbor. Plača se poviša precejšnjemu številu učiteljev.

PODJETNIKI SO SNEDLI SVOJO BESEDO.

Boston, Mass. — Podjetniki so umaknili povišanje mezde vodovodnim monterjem za 12½ centov na uro.

Z avstralskega delavskega bojnega polja

Povprečna delavska tedenska mezda se je povišala le 22 centov. — Unije v New South Walesu zahtevajo povišanje mezde. — Odlok razsodišča glede mezde za Zapadno Avstralijo in drugo.

Sydney, Avstralija. — Povprečna tedenska delavska mezda v Avstraliji leta 1926 je bila $23.64. Bila je za dva in dvajset centov višja kot povprečna tedenska mezda leta 1925. Delavke so povprečno zaslužile na teden leta 1926 $12.34. Njih mezda se je povišala nad mezdo prejšnjega leta le za štiri cente. Delavci so povprečno delali na teden 45½, delavke pa 45 ur. Brez dela je bilo šest odstotkov od vseh delavcev. Življenski stroški padajo od leta 1926.

Delavske unije v New South Walesu zahtevajo kot minimalno tedensko mezdo $30.25 za neizučene delavce. Sedanja mezda je $20.16 in taka je že dve leti.

Razsodišče za Zapadno Avstralijo je odločilo, da je minimalna mezda za odraščenega delavca z ženo in dvema otrokoma $20.40 na teden, za odraščeno delavko pa $12.02 na teden.

Delavska stranka je na svojem strankinem zborovanju v Canberi sprejela nov organizacijski štatut, ki je podoben štatutu v Zapadni Avstraliji in ki je poznan kot Avstralska delavska federacija, pokrivajoča strokovno in politično delavsko orzanizacijo.

Brisbane, Avstralija. — Nevarnost za velike nemire postoji na sladkornih plantažah v severnem delu Queenslanda zaradi priseljevanja delavcev iz južne Evrope. Ti delavci ne poznajo razmer in sprejemajo delo za nižjo mezdo, kot je določena. Plantažniki jih seveda radi sprejemajo v delo. Pomnožena je bila policija, da prepreči nemire, ako izbruhnejo.

Melbourne, Avstralija. — Splošne volitve v Victoriji so povzročile, da protidelavske stranke niso mogle sestaviti vlade. Delavska stranka je na to s pomočjo farmarske stranke sestavila ministrstvo, katerega prvo delo je bilo, da dobi delo za brezposelne delavce.

Vladna komisija, ki jo je imenovala vlada, je priporočila, da se uvede zavarovanje proti brezposelnosti za vse osebe, ki so stare šestnajst let.

Brezposelnost v Angliji se širi, v Nemčiji pada

Temu je kriva politika torijske vlade.

London, Anglija. — Joyson-Hicks, britski minister za notranje zadeve, je dejal v nekem govoru, ki se je pečal z Rusi, stanujočimi v Britaniji, da je ravnokar prejel pismo od nekega prominentnega britskega industrijalca. V tem pismu pravi industrijalec, da naj porabi svoj vpliv, da ne bo preveč vmešavanja v trgovino z Rusijo. "Na tisoče mojih delavcev bo odslovljenih, ako ne napravimo pogodb z ruskimi odjemalci," pravi industrijalec.

V Nemčiji se je število brezposelnih delavcev znižalo na 541,000. Padlo je za 107,000 delavcev. Na Angleškem se je pa ravno v tem času povišalo število brezposelnih delavcev za 54,000. Število brezposelnih delavcev zdaj presega v Britaniji čez en milijon.

Neki član parlamenta se je izrazil: Zmagali smo v vojni, toda mi izgubivamo v vojni. Konca pa še ni tukaj.

ŽRTVE STAREGA ŠRAPNELA.

Ubil je štiri in ranil pet oseb.

Varšava, Poljska. — Topništvo je imelo velike vaje in po vajah je seveda zopet odšlo. Neki delavec je našel šrapnel na polju, ki se mu razletel. Pobral je šrapnel, ko so se pridružili še drugi in radovedno zijali, kaj je našel. Naenkrat je pa šrapnel eksplodiral in ubil štiri, pet oseb pa nevarno ranil.

HIŠA KRALJA DAVIDA ZOPET NA KRITIČNEM REŠETU.

Priča taji nemoralne čine.

St. Joseph, Mich. — V zadevi Hiše kralja Davida je bila zaslišana mrs. Ethel Tucker Rosetta, ki je priznala, da je vodja verske naselbine zbiral okoli sebe dekleta, katerim je bil naklonjen, a dodala je, da je bila vselej navzoča njegova žena Mary Purnell ali pa druge žene. Nemoralnega se ni zgodilo ničesar.

Feng sam prodira proti Pekingu

Nankinški režim je v nevarnosti. Severnjaške čete pritiskajo od ene, hankovske pa od druge strani.

Šangaj, 27. jul. — Čiang Kajšek je spet prišel v težko situacijo. Njegove čete, ki so izpraznile provinco Šantung, so bile te dni tepene pri Sučovfuju v severnem delu province Kiangsu. Sučovfu je v teku bitke štirikrat menjal gospodarja in končno je ostal v rokah Kantoncev.

Medtem se je pa preokrenil položaj v Hankovu. Radikalne hankovske čete, ki so se zadnje tedne dobro založile s strelivom, so spet na pohodu proti Nankingu in so celo začele ogrožati Šangaj.

Nezadovoljnost v Šangaju je zelo velika. Kajšek, ki si je najprvo odtujil delavce z eksekutiranjem komunistov zadnjo spomlad, se je zdaj zameril tudi trgovskim slojem in bankirjem radi nalaganja težkih davkov. V provinci Čekiang se je pojavilo gibanje za neodvisnost od režima v Nankingu. To je napotilo Kajšeka, da je poslal več tisoč vojakov v omenjeno provinco.

"Kristjanski" general Feng Juhsiang nadaljuje sam prodiranje proti Pekingu. Zadnje dni je okupiral Čantingfu ob železnici Peking-Hankov v južnem delu province Čihli. Čete maršala Čangtsolina, diktatorja v Pekingu, so se umaknile v Paotingfu.

STEREOTIPNI DELAVCI PREDLOŽE SVOJ SPOR RAZSODIŠČU.

Pittsburgh, Pa. — Stereotipni delavci predlože svoje sporno vprašanje razsodišču. Ako podjetniki odklonijo razsodišče, bo sledila stavka.

Delavka toži milijonarko radi poškodb.

Chicago. — Gertrude Hakanson, 1402 Sherwood, je vložila tožbo za $15,000 odškodnine proti Betty Borden, hčeri milijonarja, radi težkih telesnih poškodb povzročenih z avtom. Milijonarka jo je podrla z avtom 20. aprila t. l., ko je stopila iz električne kare.

ANGLIJI GROZI NOVA PREMOGOVNA KRIZA

Podaljšani delavnik ni otel premogovne industrije. Spolnile so se besede britske delavske stranke.

London, Anglija. — Frank Varley, zastopnik rudarjev iz Mansfielda, je neusmiljeno analiziral razmere premogovne industrije v parlamentu.

Besede britake delavske stranke so se glede dolgega delavnika in ubijajoče podjetniške konkurence izpolnile. Zgodilo se je to, kar so voditelji delavske stranke izjavili, da se zgodi, ako se podaljša delavnik in pridrži divja konkurenca premogovniških podjetnikov.

Na Škotskem so rudarji v mesecu februarju in aprilu producirali več, a prejeli so pa manj mezde in tako se je zgodilo tudi v drugih premogovnikih.

Varley je menil, da bi se mogoče kaj pridobilo, ako bi se premog postavil na trg zadružno, a glavna bolezen, na kateri boleha britska premogovna industrija, je divja medsebojna podjetniška konkurenca.

Naglašal je v svojem govoru, da so Francozi v svojo lastno zaščito proglasili embargo za britski premog zaradi divje konkurence britakih podjetnikov, ki so prodajali pod ceno, da ubijejo svoje konkurente.

Laboritje so ploskali, ko so besede Varleyja rezale kot bič, ki pada po nagem telesu.

Letalec padel sedem milj in ostal živ

Mornariční avijatik, ki je hotel doseči rekord višine, je srečno privedel goreče letalo na tla.

Washington, D. C. — Carlton C. Champion, mornariční častnik, je 25. t. m. na tukajšnjem navalnem letališču Anacostia padel iz višočine 47,000 čevljev z gorečim letalom in ostal je živ. Champion je hotel doseči nov rekord višine in ko je priletel do omenjene točke, kjer je zrak že silno redek in je letalec moral dihati umetni kisik, je eksplodiral motor. Letalo je padlo 36,000 čevljev, preden je Champion dobil kontrolo, nakar je pognal eroplan v stran in s tem je pogasil plamen, ki je švigal iz motorja. To taktiko je ponovil še dvakrat, dokler ni počasi priplaval na tla. Razen motorja je letalo nepokvarjeno.

DENARNI PROMET ŽITNIH ZADRUG JE OGROMEN.

Znašal je tri četrtinke milijarde dolarjev.

Washington, D. C. — Farmarske tržne zadruge za žito so se tako razvile, da so leta 1925 razpečale za $750,000,000 žita. Po poročilu poljedelskega departmenta so imele 520,000 članov. Teh zadrug, katerih forma je zelo enostavna, je 3,300. Na trgu je delavnih devet tržnih zadružnih central.

NEUNIJSKA TVRDKA PREJELA NAROČILO ZA ARMADO.

Naročenih je 200,000 parov nogavic.

Philadelphia, Pa. — Durham Hosiery kompanija v Durhamu, N. C., je dobila naročilo za dve sto tisoč parov nogavic za armado Združenih držav.

Ta tvrdka je neujinska in nasprotuje organizaciji nogovičarskih delavcev.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) $6.00 na leto, $3.00 za pol leta; Chicago in Cicero $7.50 na leto, $3.75 za pol leta, in za inozemstvo $9.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year; Chicago $7.50, and foreign countries $9.00 per year.

MEMBER of THE FEDERATED PRESS"

Entered as second class matter at the postoffice at Chicago, Ill., under the act of August 24, 1912. Accepted for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, act of October 3, 1917, authorized on June 28, 1918.

Datum v oklepanju n. pr. (June 30-1927) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

STIKI MED ŽELEZNIŠKIMI IN PREMOGOVNIMI INTERESI V BOJU PROTI RUDARJEM.

Poročila meddržavne trgovske komisije pokazujejo, kako tesni so stiki med železniškimi in premogovnimi privatnimi interesi. Ta poročila se nanašajo na pogajanja za razveljavljenje znižanja voznine, ki ga je odredila meddržavna trgovska komisija za prevažanje premoga iz premogovnikov v Pennsylvaniji in državi Ohio. Železniške kompanije, ki prevažajo premog iz Virginije, Zapadne Virginije in Kentuckyja, so se ponudile, da prostovoljno znižajo prevoznino.

Norfolk & Western železnica lastuje sama velika premogova polja v Zapadni Virginiji. Ta železnica je naznanila, da bo znižala voznino za deset centov pri toni za premog, ki se bo prevažal v pristane ob jezeru Erie. Chesapeake & Ohio in Louisville & Nashville železnici sta tudi napravili prostovoljno ponudbo za znižanje prevoznine.

Dnevnik "New York Times" dostavlja k temu naznanilu, da se zopet vrši bitka med premogovniškimi podjetniki, železniškimi interesi in meddržavno trgovsko komisijo glede prevozninskega vprašanja in da so začasno zmagali premogovniški lastniki zapadne Pennsylvanije in države Ohio.

Ako bi ta dnevnik pravilno označil položaj, bi moral dodati, da so vsled tega boja tudi prizadeti rudarji. Ta boj ni pričel včeraj ali predvčerajšnjem, ampak je pričel pred več leti, ko je meddržavna komisija pokazala, da ji je všeč, da premog z neorganiziranega premogovnega polja v Zapadni Virginiji in Kentuckyju prihaja na severne trge in tam izpodriva premog iz držav Pennsylvanija, Ohio, Indiana in Illinois. Premogovniški podjetniki iz držav Pennsylvanija in Ohio so sicer zahtevali, da se tudi znanje zniža prevoznina na železnici do pristanov ob jezeru Erie. Ta zahteva je ostala takrat glas vpijočega v puščavi, kajti meddržavna trgovska komisija se ni ozirala nanjo.

V Zapadni Virginiji in Kentuckyju so delali neorganizirani rudarji, v državah Pennsylvania, Ohio, Indiana in Illinois pa organizirani. Zaslužek neorganiziranih rudarjev je bil vedno veliko nižji kot organiziranih, a kljubtemu je meddržavna trgovska komisija zniževala voznino le tam, kjer so delali neorganizirani rudarji.

Šele zadnje čase je meddržavna komisija izpremenila svoje stališče napram železniški prevoznini za premog. Dovolila je, da se zniža prevoznina za 29 centov pri toni premoga iz zapadne Pennsylvanije in države Ohio za oni premog, ki odhaja v pristane ob jezeru Erie. A to se je zgodilo šele tedaj, ko so nekatere velike premogovniške družbe izjavile, da ne marajo skleniti pogodbe z organizacijo rudarjev in so skušale nabrati stavkokazev za delo v svojih premogovnikih.

Ta odredba pa zopet pomeni konkurenco premogovniškim podjetnikom v državah Indiana in Illinois in obenem je storjen nanje pritisk, da odklonijo pogodbo z organiziranimi rudarji.

Iz tega sledi, da so imeli privatni velebizniški interesi, katerih duša so privatni finančni interesi, izdelan program, na kakšen način uničijo rudarsko organizacijo in da so se voditeljem rudarske organizacije pričele odpirati še le zdaj oči, ko je bilo zelo pozno.

Voditelji rudarske organizacije so pozdravili znižanje voznine za premog iz zapadne Pennsylvanije in države Ohio kot zmago, a kasneje so spoznali, da je bila Pirrhova zmaga šele tedaj, ko so velike premogovne družbe v zapadni Pennsylvaniji pretrgale stike z rudarsko organizacijo, obdale svoje premogovnike z bodečo žico, postavile žarkomete, povečale število svoje privatne policije in pričele nabirati stavkokaze.

Taka taktika ni mogla voditi do drugega, kot da se je produkcija premoga v južnih državah pomnožila, v štirih severnih pa znižala. V južnih državah se je pomnožila za šestdeset odstotkov, v štirih severnih je padla za osemnajst odstotkov. Iz tega sledi, da je bodočnost za premogovno industrijo v Indiani in Illinoisu zelo negotova, dokler iz južnih držav, zapadne Pennsylvanije in države Ohio prihaja premog na severne trge po znižani ceni, vrhtega pa ta premog producirajo neorganizirani rudarji.

Taka je logična posledica kapitalistične blagovne produkcije in distribucije. Premog se producira ne zaradi tega, ker ga ljudje potrebujejo za produkcijo v industriji in za domačo vporabo, ampak zaradi tega, da lastnikom premogovnikov nosi velik dobiček. Zato pa mora ljudski glas po nacijonalizaciji premogovniške industrije postati tako močan, da ga bodo slišali v kongresu.

SLIKE IZ NASELBIN

Vabilo na prvi piknik društva "Stalwarts" št. 608.

Kenosha, Wis. — Mladinsko društvo "Stalwarts" (English speaking lodge No. 608) priredi prvi piknik 7. avgusta na Finkovi farmi, 4 milje zapadno od Kenoshe, ter vabi vse Slovence, stare in mlade iz Milwaukeeja, Waukegana in Chicaga, posebno pa društvo "Ilirija" št. 38, da nas posetijo na ta dan. Kateri se more udeležiti tega piknika, naj pride, prostora bo dovolj za avte in za najmanj dva tisoč ljudi. Imeli bomo vsega dovolj za piti in jesti — in za plesati. Igralec bo iz Milwaukeeja, Anton Martinšek z njegovo $500.00 krasno harmoniko. Piknik se začne ob 10. uri, tako da bomo imeli dosti zabave.

Prvi "gejm" se začne ob eni uri. Pionirji iz Chicaga in Stalwarts iz Kenoshe se bodo kosali v baseballu; drugi "gejm" bo med društvom "Badgers" iz Milwaukeeja ob 2:30. Zatorej vas vse vabimo, stare in mlade, da boste videli, kako znajo slovenski fantje igrati baseball. Po "gejmu" pa se bomo malo zabavali in zavrteli in en par pesmi zapeli.

Še enkrat vas vse opominjam, ne pozabite na piknik 7. avgusta!

Kažipot na pikniški prostor: Vzemite cesto Highway 15, ko pridete eno miljo ven iz Kenoshe pa cesto West Trunk "E", navadno nazvano Sommer's road.

Na svidenje 7. avgusta na pikniku! — **J. E. Mauser.**

Kdo se ga bo usmilil?

White Valley, Pa. — Prosi se, če je kje kdo izmed rojakov in znancev Fr. Šušteršiča, doma iz Malega Cerovca, fara Stopiče pri Novem mestu, Jugoslav., da bi ga vzel k sebi na hrano in stanovanje. On se sedaj nahaja že četrto leto v bolnišnici za umobolne v Torancu, Pa. Kakor poročajo zdravniki, se mu je stanje izboljšalo, da bi ga dali ven. Kakor se sliši, so ga v to privedle družinske razmere. Njegova bivša žena je vzela razporočno dovoljenje in se poročila z drugim, in se še nahaja tukaj. Zato se je bati, če bi on sem prišel, da bi se mu umobolno stanje nazaj ne povrnilo. Zatorej prosimo, če je kateri izmed njegovih pri volji ga sprejeti v stanovanje, naj sporoči spodaj podpisanemu, ali pa predsedniku društva št. 232 S. N. P. J. A. Ako pa kateri želi direktnih informacij iz bolnišnice, je pa sledeči naslovi: Torance State Hospital, Torance, Pa., Westmoreland Co.

Za društvo št. 232 S. N. P. J., — **Jernej Bohinc**, tajnik, Box 24, Export, Pa.

Vesti iz Penne.

Washington, Pa. — Kakor povsod tudi tukaj se bojujemo za našo organizacijo U. M. W. of A. Posebno pa za našega prezidenta John Lewisa in njegovo mašino, da mu ne odpade tistih 12 tisočakov, katere mu je zadnja konvencija odobrila. Trnjeva je pot tukaj v Pennsylvaniji. Kakor je znano, se je Washington Gas Coal kompanija pridružila Pittsburgh Coal kompaniji in začela obratovati po lestvici iz leta 1917, tako da zdrobi našo organizacijo. To je tudi dalo povod kompaniji, da nas ostale organizirane rudarje prisili delati, ali da nas razkropi. Zato se je kompanija poslužila, ker ne zadostuje skebov tukaj, da jih prižene iz drugih krajev. To se je tudi zgodilo z obljubami: "No trouble, six to seven feet high coal, work every day, good boarding house with shower baths," itd. V resnici pa imajo "shower bath" v jami in se precej dobro operejo predno pridejo na površje. Jama je bolj podobna klavnici kakor jami. Največ jih tukaj pobije in ubije, več kakor kjerkoli. Kompanija je najela tudi kozake in pobojnike, da čuvajo skebske propalice, da se jim kaj žalega ne stori. Danes juniste učijo, kako se mora hoditi po ulicah. Gorje onemu, kateri ne stopa pravilno in če kaj zagreši. Precej stopijo k njemu in ga pobašejo v koš, kateri stoji na treh kolesih in je vedno pripravljen, potem ga peljejo na sodnijo. Tam stoji zagrizen debeloušnik, ki se prec oblizne, ko vidi, da so pripeljali majnerja. "Ha, ha, ti si junist, precej $1,000 ali $2,000 varščine." Ne pomaga nič, ali pa v luknjo. Ta sodnik po imenu J. F. Carmichael ima sam precej grehov na svoji koži, tako se sliši, ali to ni nič, ker on je sodnik.

Dne 21. julija smo imeli pogreb, kateri je bil dozdaj eden največjih v tukajšnji okolici. Krogla iz samokresa je zadela 14 letnega dečka poljske narodnosti. Ustrelil ga je zamorski skeb, ki je mislil ustreliti unijskega rudarja. Tri krogle je oddal, a so zgrešile cilj, četrta je zadela nedolžnega fanta v glavo. Pogreba se je udeležilo 5000 ljudi, večinoma rudarji, ki so mu izkazali svoje sožalje, akoravno ni njegov oče rudar. — Žalostno je bilo gledati, ko se je sprevod premikal z godbo na čelu proti pokokališču, zraven tiste jame, v kateri je zamorec delal in nedaleč od tam, kjer je nedolžni deček izgubil svoje življenje. O zamorcu, ki je precej pobegnil, do danes še nimajo nobenega sledu. Zato je ljudstvo tukaj jako razburjeno, ker komaj čaka, da navali na zamorce, ko ne bi policija čuvala.

Pozdrav vsem delavcem! — **Frank Junko.**

Smrtna nezgoda rojakov.

Cornwall, Pa. — Vedno sem pričakoval, da bom kaj dobrega poročal, pa se je preukrenilo. Izvolili smo novega predsednika in podpredsednika, ker sta se dosedanja preselila v drugi kraj; izvolili smo brata Mike Rudija, dobro znanega in spoštovanega Slovana v okolici Cornwalla. Bil je zaveden za vsako organizacijo in ravno tako je hotel storiti dosti koristi in napredka našemu društvu, tako mi je poročal pred nesrečo.

Poročano je bilo v Prosveti št. 159 o njegovi smrtni nesreči; kar sem jaz po najboljšem poročilu zvedel, da je prišel njegov prijatelj in sodelavec, da gresta v mesto, kar sta tudi storila; ko sta se vračala domov, je pa njegov prijatelj zavozil v brzojavno oporo, da je bil brat Mike Andy na mestu mrtev. Kaj je krivo, se ni moglo dokazati. Prvič, njegov tovariš je umrl deset dni kasneje in nismo mogli zvedeti nič, drugič sta bila pa oba trezna. Kaj je bilo krivo, se ne da zvedeti za nesrečo Mika Budyja in prijatelja Andy Ovca. Na istem mestu se je že neki drugi ubil in štirje težko poškodovali. Mike Budy je bil ubit 3. julija in pokopan 7. julija. Sprevod je bil od dveh društev S. N. P. J. in Slovaške narodne jednote; društvo "Cornwallski Slovenci" št. 528 ga je spremilo k zadnjemu počitku in mu položilo lep venec v zadnji pozdrav. Pogreb je bil eden najlepših. Ljudi je bilo veliko, posebno drugega naroda; videlo se je, da je bil naš brat Mike Rudy spoštovan tudi med drugimi narodi. Njegova soproga je bila skoro vedno v nezavesti od te strašne nesreče. Pokojni zapušča dva mala otročička, 3letnega sina in enoletno hčerko, ki bodo težko pozabili svojega dobrega očeta, ali težje bo pa še soprogi, ker je izgubila mladega in dobrega moža. Mike je bil star 33 let; najlepša leta. Kornvalsko društvo je z njim izgubilo prvega člana. Ostal nam bo v spominu. Zatoraj, prijatelji, ne odlašajte, kateri še niste pri podpornih organizacijah, ker nobeden ne ve, kje ga nesreča čaka. Stopite v društvo S. N. P. J. in imeli boste brate, ki vas bodo spoštovali kot sobrate. — **Cyril Wizar**, tajnik.

Iz Kansasa.

V soboto zvečer, 30. julija, prirede skupni soc. klubi svojo veselico v Edison (Camp 50). Eventuelni prebitek je namenjen za povečanje naše propagande. Na tej prireditvi nastopi tudi pevski in godbeni odsek društva "Sunflower" št. 609 S. N. P. J. iz Arme.

Vabimo torej zavedne delavce in prijatelje zabave, da nas posetijo na omenjeni večer. — **Anton Šular.**

Novica.

Olmstead, O. — Prošlo soboto popoldne ob 4 se je zglasila teta Štorklja pri družini Frank Hočevarja in ji pustila krepkega sinčka. Mati in dete sta zdrava. Častitamo! — **Olmstedčan.**

Novo širokousenje fašistovskega vodje

Turati pravi, da Rim zmaga nad Moskvo in razširi svojo staro slavo menda po vsem svetu.

Rim, 26. jul. — Augusto Turati, glavni tajnik fašistovske stranke, je dejal včeraj na nekem javnem shodu fašistov v Ravenni:

"Jasno je, da mora zmagati Rim ali Moskva. Najmanjšega dvoma pa ni, da zmaga Rim. Svet je premajhen, da bi mogli fašisti in boljševiki mirno živeti drug poleg drugega. Odločilni konflikt med njimi mora priti prejalialej. Fašizem ima puške in pogum; po njegovih žilah se pretaka veličastna italijanska kri, ki ljubi boj in lahko prenaša bolečine. Lahko bi se odločili, da ostanemo majhen narod s slavno preteklostjo, pa se nismo. Izbrali smo si drugo pot do svobode in nove veličine. Kadar bomo res svobodni in močni, tedaj bodo zakladi slavnega starega Rima spet naši. Tedaj rimski orli spet splavajo v zrak. Kdaj se dvignejo? Nič ne de, če bo polet težak, bo pa zmaga toliko večja."

Pariz, 26. jul. — Danes je prišla vest, da je premijer Poincare pozval k sebi sovjetskega poslanika Rakovskija in mu zagrozil, da Francija pretrga diplomatske stike s sovjeti, če ne bodo takoj odpoklicani vsi boljševiški agitatorji iz Francije in če sovjetsko poslaništvo v Parizu takoj ne prekine vseh zvez s francoskimi komunisti. Rakovskij je nato odpotoval v Moskvo na posvet.

ŽRTEV ITALIJANSKE KRVNE OSVETE PODLEGLA.

Mnogi vprašujejo, čemu imajo v Chicagu policijo in detektivski biroj.

Chicago, Ill. — Joseph Corona, star 55 let, je umrl v bolnišnici, ne da bi povedal, kdo so njegovi morilci. On je dvanajsta žrtev italijanske krvne osvete v teku enega meseca, a policija ni prijela dozdaj še nobenega morilca. Osem teh žrtev je bilo groceristov. Zaradi tega sklepa policija, da je prišel med raznimi trgovskimi skupinami konkurenčni boj z bodalom in samokresom. Drugi zopet sodijo, da se razne skupine pobijajo in koljejo med sabo, kdo nastopi dedščino bratov Genna, "butlegarjev" na glasu. Naj bo kar hoče, fakt je ta, da policija ni prijela še nobenega morilca.

Coronata so našli težko ranjenega na stranskem hodniku. Ustreljen je bil v trebuh. Dasiravno je prišel k sebi, ni hotel izdati svojih napadalcev. Ravnotako molči njegova družina o njegovih morebitnih sovražnikih.

Agitirajte za nove člane

Delavčeva opazovalnica

Piše Ivan Molek.

Sanje umirajočih.

Bodoči učenjaki se bodo zelo zabavali, ko bodo na lep, nepristranski način študirali nekdanjo bolezen fašizma. Ni vredno špekulirati, kam pravzaprav uvrstijo to bolezen, gotovo pa je, da pride v vrsto onih mentalnih aflikcij, ki rade napadajo kronične bolnike, ko se jim počasi bliža smrt.

Analiza bo približno sledeča: Fašizem je bil zadnji krik umirajočih evropskih nacionalizmov, ki so iztegnili pete sredi dvajsetega stoletja. Zadnja brca tega raku sličnega divjega mesa, ki je porastlo vso nekdanjo Italijo in deloma druge sodobne nacionalne dežele, se je izražala v verzih: "Še enkrat, še enkrat . . ." in "Nazaj, nazaj . . ."

Italijanska politična in kulturna organizacija umira že sto let. Takozvana "nova, zedinjena, demokratična in dvajsetiseptembrska Italija" je bila le puder na bledem, zvenelem licu. Pravzaprav umirajo politične in kulturne tvorbe vseh romanskih in sosednjih organizacij stare Evrope, a nobena še ni taka crknjetina kot je Italija. Takoj za njo je spaka Španija. Turčija je zdravejša. Celo kruljava Grčija, ki se drgne po zadnjici okrog, ima močnejša creva kot uljesni Rim.

Kadar tatinski cigan umira, si domišlja, da je kralj in milijonar. Tako tudi Rim. Bodoči zgodovinar, ki bo pošten in prost predsodkov, dene zgodovino Rima v poglavje "Hajduška doba." Rim, ki se je šopiril z ukradeno grško kulturo in ki se je pozneje prelevil v center krščanstva, takisto ukradenega in z vseh vetrov skupaj zmašenega, perverznega naziranja, je bil tatinski in roparski od vsega svojega začetka — in še danes je.

Fašizem se sklicuje na staro rimsko slavo. Prav! Druge upravičenosti sploh nima za svoj kratek obstoj. Toda stara rimska slava ne napolni niti enega italijanskega želodca; fašisti morajo plačevati Amerikancem pšenico in jeklo in Angležem premog v zlatu. Fašistovska pesem o gloriji in imperiju je morda zelo melodična, toda stare kosti v rimskih mavzolejih ostanejo vsak dan starejše kosti . . .

Zakaj fašisti v svojem deliriju ne terjajo vsega krščanskega sveta za svoj imperij in prerojeno glorijo Rima? Saj je bil Rim rodišče in žarišče krščanskega nadrežima. Papež je ukazoval vladarjem vseh krščanskih dežel. Kjer je bil križ, tam je bil Rim. Ali ne bo nič? Najbrž ne. Rim ne bo nikdar več to, kar je bil. Dočim je fašistična komična opereta krik idijota, je tudi "duhovna nadvlada" rimskega svetega očeta vedno večja farsa. Še dve generaciji, pa bo ravno tako komična kot je danes fašizem.

Bodoči zgodovinar pribije tri štadije Rima:

1. Paganski Rim, ki je kradel, ropal in moril v imenu suženjske civilizacije.

2. Krščanski Rim, ki je kradel, ropal, moril in ustavil vsak napredek za tisoč let v imenu perverzne vere.

3. Novi Rim, ki se je skušal modernizirati, a teža preteklih zločinov ga je potegnila v fašizem in ta ga je ubil.

Nato naredi zgodovinar opazko: Vsi trije Rimi so ohranjeni kot svetovni muzej, v katerem danes študiramo slike nečuvene propalosti nekdanjega "najboljšega" človeštva.

Androlin:

Moje letovanje po jugu

3.

Iz Kaira do Memfisa je komaj par sto milj, ali popotnik vidi toliko zanimivih in lepih reči, da jih ne sme in ne more pozabiti. Tu je opaziti prve spremembe med severnim in južnim. Na severu so svinje večinoma bele kože, tu doli se pa stopnjema spreminja njih barva in rumene v čokoladno, kostanjevo in končno sajasto črno. Največje črne svinje sva s prijateljem Tonetom Kljunom videla poleg postaje Uniontown. Par jih je krulilo na postaji, čreda pa se je valjala v prijetnem blatu v staji poleg postaje in v bližnjem svinjaku. Za popotnike se svinje niso zmenile.

Te tenesiške svinje niso še popolnoma južnjaške, ali njih barva je že bolj konstanjevo rjava kot čokoladna, kar pomeni, da je v njih že precej južne krvi. Po glasu pa so tenesiške svinje ravno take kakor wiskonsinške ali minesotske. One namreč krulijo.

Ne samo po svinjah, postaja Uniontown je znamenita tudi po originalni reklami, katero je postavilo na veliko tablo to napredno tenesiško mestece. Sam Sears in Roebuck bi bila vesela tako spretnega oglaševalnega duha. Velika tabla v pisanih ameriških barvah se spenja nad svinjsko stajo in čez njo je bleščeč napis:

UNIONTOWN
a straight forward looking town
with 1500 Christian souls
WATCH US GROW.

"Prešmentano," je veselo vzkliknil moj dobri prijatelj Tone Kljun, "to pa ni od muh." "Ampak, kje je napredno mesto, ki naprej gleda in ima 1500 duš. Poleg svinjaka in (po)staje nisva videla ne cerkve, ne kolibe. Same svinje so krulile pod slikovito reklamo in te so bile tako rejene in pitane, da bi jih človek res z veseljem gledal, kako zastajo.

Ali ne samo na svinjah, spremembo opazim tudi na kopitarjih, hlevih in celo ljudeh. Nobenega konja nisem videl več z vlaka, temveč samo dolgoušene posrednike med kljusetom in magarcem, namreč hudomušne mule. Teh je bilo pa povsod dovolj in kamor sem pogledal skozi okno letečega vlaka, sem videl zaspano mulo, ki vleče še bolj zaspanega zamorca v bombažne nasade.

Vozili smo se v vedno bolj slikovite kraje s še bolj slikovitimi ljudmi. Lahko rečem, da nisem videl ničmanj nagih zamorčkov, kakor bi jih bil moj prijatelj Trpin, če bi bil izletel na "Fiji Islands". Kakor svinje so tudi zamorci po teh krajih še čokoladni, a se od ponosnih klanovcev ne razlikujejo veliko, ker se tudi ti solnčijo in se umivajo z blatom. Najbolj pestro sliko pa nudi zijemna zamorka, ki se tupatam pokaže na postaji. Moj dobri prijatelj Kljun, ki se je bil oblekel vsega v belo, se je kakor slama vnel za tako pisano izjemo. Prigugala se je bila na postajo baš ko se je ustavil naš vlak. Bila je vsa v belem in ker se Kljun zanima za kontraste, se ni mogel načuditi čudovitemu rjovenju barv — črnega, belega in rdečega, ki je bilo še toliko živahnejše, ko je prijatelja Kljuna zagledala tenesiška lepotica. Šobici (ki pa moram reči, da so bile šobe) je napihnila v živordeče, oči je sunkoma zavila in s silo, da je bil moj dobri prijatelj zadet naravnost v srce. K sreči se kaj hujšega ni moglo zgoditi, ker je vlak odpeljal dalje.

Pred Memfisom sem že videl, da je povodenj storila marsikaj dobrega. Odnesla je precej stare nesnage in podrla veliko gnilih barak in podganskih gnezd. Največ koristnega je povodenj storila za prebivalce tik pred Memfisom, kjer napravi Mississippi velik ovinek. No, saj bi drugače še ne bili zgradili novih poslopij in bi bili brškone segnili v starih bajtah.

(Dalje prihodnjič)

Vesti iz Jugoslavije

Krstna slavnost najmanjšega mesta v Sloveniji. Dne 23. in 24. julija so proslavili proglasitev trga Ljutomer za mesto na slovesen način.

Najdena utopljenka. Blizu Dobove so našli te dni ob Savi naplavljeno žensko truplo, katero so agnoscirali kot Marijo Jazbec, ženo posestnika iz Zakota pri Brežicah. Pokojnica je bila pred dnevi izginila od doma in je najbrže v hipni zmedenosti šla prostovoljno v smrt.

Krvav pretep v Trbovljah. Med hlapcem pri posestniku Goropevšku in med čevljarskimi pomočniki v Trbovljah je bilo že delj časa napeto razmerje. Derglin je namreč rad razkazoval svojo moč in se znašal nad pomočniki. Tako se je zgodilo, da so se trije izmed njih dogovorili za skupno maščevanje, ki so ga tudi temeljito izvedli. Počakali so Derglina, ko se je ponoči vračal domov in ga napadli. Zadali so mu težke rane na glavi in po ostalem telesu, večinoma s palicami, oklali pa so ga tudi z nožem. Proti napadalcem je uvedena preiskava.

Tri železniške nesreče. Z Jesenic poročajo: Dne 9. julija zvečer je nesla Frančiška Jegličeva večerjo svojemu možu v železniško kurilnico. Spremljal jo je 6letni sinček Ivan. Ko sta ravno hotela prekoračiti železniški tir, jima za hrbtom prisopiha vlak. Mati je v kritičnem trenutku takoj uvidela, da sta oba v smrtni opasnosti in je predvsem hotela rešiti sinčka s tem, da ga je z vso močjo sunila s tira. Fant je odletel s proge in se sicer malo potolkel, vendar pa se je ohranil pri življenju. Mati sama se je hitro umaknila proti drugemu tiru, po katerem pa je ravno isti trenutek pridrvela neka lokomotiva. Jegličeva se je skušala umakniti, vendar jo je lokomotiva podrla. Nesrečnica je dobila pri padcu strahovite poškodbe po obrazu in glavi. Prvo pomoč ji je nudil dr. Fran Kogoj, a drugi dan so nesrečno ženo s prvim vlakom odpeljali v ljubljansko javno bolnico, kjer je njeno stanje še vedno kritično.

Druga železniška nesreča, ki pa je zahtevala samo smrtno žrtev, se je zgodila na Bledu. Dne 10. julija je romalo več romarjev iz Zagorja ob Savi na Brezje. Med njimi je bila tudi 62letna vdova Marija Klembasova, p. d. Obrovka. Romarji so se z Brezja podali na Bled. Na povratku domov pa je Obrovka na blejski postaji stopila v tržaški brzovlak. Pomoto je opazila, ko se je vlak že premikal. Vsa presenečena se je pognala iz vagona. Njen padec je bil tako nesrečen, da je obležala na licu mesta v nezavesti. Prepeljali so jo v ljubljansko bolnico, kjer pa je tekom noči podlegla poškodbam.

Nadalje je tragična smrt dohitela istega dne na progi med Hrastnikom in Zidanim mostom progovnega obhodnika Frana Vrhovca, ki je okrog polnoči pregledoval železniško progo. Hotel se je izogniti tovornemu vlaku št. 691, a v istem hipu je po drugem tiru prihrumel drugi vlak. Lokomotiva je s silovitim sunkom vrgla Vrhovca ob skalo, da se mu je razbila lobanja. Smrt nesrečne žrtve svojega težga poklica je bila hipna.

Tri leta ječe za razžaljenje države in kralja. Pri sodnem stolu v Požegi je bil trgovec Janko Dubko iz Nove Kapele obsojen na tri leta ječe, ker je dne 11. septembra 1923 na železniški postaji psoval državo in kralja.

Zagoneten samomor mladenke. V Slovenski Bistrici se je ustrelila 22letna Ana Korošec, rodom iz Št. Ruperta, pri belem dnevu pred hišo, v kateri je stanovala. Z revolverjem si je pognala kroglo v srce in je zdravnik ugotovil takojšnjo smrt. Kaj je mladenko gnalo v smrt, ni znano. Domnevajo, da je šla v smrt zaradi nesrečne ljubezni.

Nesrečen zidar. V tovarni Jadran je padel zidarju Martinu Princlu težak kamen na nogo in mu jo dvakrat zlomil nad in pod kolenom. Dobil je tudi težke poškodbe na glavi in rokah. Nesrečnega zidarja so prepeljali v mariborsko bolnico.

JAVNA GOVORNICA

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev "Prosvete".

Nasvet izkušenega farmarja delavcem.

Le Clair, Sask., Canada. — Prosim malo prostora v Prosveti, ki je eden najboljših listov v Ameriki za delavce in farmarje. Lahko rečem, da bodo vsi slovenski listi pokopani, ali list S. N. P. J. bo uspeval do viška in ko bode na vrhu, takrat bo marsikdo rekel, zakaj se nismo že poprej prebudili. Omeniti hočem o delavskih razmerah. Enajst let sem delal za Steel Corporation v Minnesoti in bil zadnja leta tudi za bossa. Ko sem bil za bossa, so se mi odprle oči, da sem videl, kaj delajo z delavci in sem zapustil in šel na farmo. Dragi rojaki, jaz hočem vam popisati malo resnice, kako kapitalisti delajo z delavci. Boss je poklican pred superintendenta: "Koliko mož imaš pod sabo? Toliko! Vidiš, ako moreš ena dva ali tri odpustiti, in z drugimi ravno toliko narediti, doš dobil darilo in kompanija bo dosti prihranila. Bomo jih nekaj odpustili, druge pa bolj naganjali; kateri imajo pa kontrakt, tistim pa vtrgali par centov od tone. To pomeni tisočake za kompanijo. Kakor sem sam sprevidel, delavci si sami tudi dosti škodujejo. Imajo toliko od tone in tako trdo delajo, da malo več zaslužijo, ali ne glede, da škodujejo zdravju. Če kompanija vidi, da preveč zasluži, jim pa utrga plačo. Nas bosse so učili, kateri delavci so najboljši za kapitaliste. Delavec, ki hrani denar, je slab. On si bo prihranil denar in šel na štrajk in mu nič ne moreš; tak je slab za nas. Delavca, ki mu šumi po glavi od organizacije, je tudi nevaren za nas, ampak delavec, ki vse zapije in nič nima, ga lahko "rihtamo" kakor hočemo, ker je revež in nič nima, ako ide na štrajk, ga bomo hitro sestradali."

"Ne boste mi verjeli, ali je resnica, ko sem prišel v Minnesoto l. 1900, so potrebovali stare može, da so toliko naredili kakor dva moža leta 1911. To je velika razlika. In kdo je kriv? Največ delavec sam. Ko sem prišel, so po jamah največ govorili angleško, a ko sem šel od tam, si bolj malo slišal angleško. Kakor vidim po časopisih, so po rudnikih železa delavci malo organizirani. To je žalostno. Poglejmo Eveleth! Stara slovenska naselbina je to, ali imajo Slovenci svoj dom? To ne znam. Ampak poglejmo cerkev in farovž, gospodovo hišo, pa imamo kaj pogledati. Nekoč sem še kolektat za to cerkev in paradiž, pa ne zato, ker sem bil pobožen in ker sem spadal v pogrebnikovo jednoto, ampak ker sem hotel videti, paradiž znotraj. Ko se mi je to izpolnilo, sem precej pristopil k S. N. P. J. Takrat so nas imeli za rdeče socijaliste in gospod mi je rekel, zdaj si se dal pa vragu v roke in te ne bo več izpustil. Preveč prostora bi vzelo, da bi vse napisal, kako smo se imeli, zatorej samo malo opišem. Nakolektal sem $140.50 in dal gospodu, potem smo pili vino in kadili cigare. Imel sem priložnost pogledati malo po farovžu, o joj, kakšno pohištvo, o joj, pa vse za "bečlarja". Ojoj, kuharice, vse v svili, so nam nosile vino na mizo. Ne znam, ali je bilo žegnano ali ne, meni se je začelo v glavi vrteti in začel sem misliti. To ni pohištvo ko sem ga videl po hišah delavcev. Lahko rečem, da pohištvo desetih delavskih družin skupaj ni toliko stalo kakor je farovško. Seveda je malo Slovencev, ki so videli ta paradiž podpiran od delavca trpina. Takrat so imeli duhovniki kuharice, ali zdaj slišim imajo zamorce po kuhinjah. Delavci po železnih rudnikih bi se morali organizirati vsi do enega in imeli bi boljšo bodočnost.

Omeniti hočem, kako smo delali ob volitvah, da je bil izvoljen republikanski kandidat. Bil sem poklican v pisarno in so mi rekli: Tu je ček in po mestu tretaj delavce s pijačo in jim reci, naj volijo našega kandidata. Ko ti to poide, dobiš še, ker denarja imamo dosti, samo da bo naš izvoljen, ki bo držal z nami, ne z delavci. Mi hočemo, da ga delavci nam izvolijo in po volitvah jih bomo malo bolj priganjali, da bomo tisti denar nazaj dobili, kar smo ga potrošili. Videl sem tudi gospode duhovne, ki so hodili po čeke. Ako bi hotel vse popisati, kako delajo, da drže rudarje neorganizirane, bi vzelo preveč prostora v listu.

Bil sem med rudarji, ko so štrajkali in videl, kako so Slovence po nedolžnem tepli in jih zaprli. Znano mi je, kako so štrajk zlomili. Dosti dni sem presedel med deputiji, ki jih je bilo cel vlak in tudi gospod v cerkvi so nagovarjali delavce, naj gredo delat, ne ozirajo se, kakšno plačo dobe. Lahko rečem, da Slovenci so za organizacijo vnet narod, samo malo preradi poslušajo take rojake med seboj, ki so njim v škodo in sebi v korist. Zatorej delavci, organizirajte se in volite delavske kandidate vselej, kadar greste na volišče.

Uredništvo prosim, da sporoči, kadar bo pogrebnik iz Clevelanda začel organizirati rudarje po Minnesoti, da se jim bo boljše godilo. Kakor čitam v listih, se on hudo zanima za te rudarje v Minnesoti.

Ker dobim dosti pisem od rojakov, ki me vprašajo, kako kaj na farmah, hočem omeniti, da se Slovenci premalo zanimajo za kmetijstvo v Ameriki. Videli boste, da ne bo dolgo, ko bo to škodovalo našemu narodu. Ako bi bila polovica Slovencev na kmetijah, bi danes Slovenci premogli na milijone več premoženja in tudi več prednosti bi imeli, kakor jo imamo zdaj. Prehodil sem dosti Amerike in Kanade, a videl malo slovenskih farmarskih naselbin. Morebiti bo kdo rekel, zakaj je kmetijstvo boljše kakor delo po jamah. Rad bi zbral sto rudarjev in sto farmarjev in bi jih dal skupaj, pa bi vam hitro pokazalo, da eni delajo na zravem zraku, a drugi ne. Seveda, tudi farmarji smo delavci in se organiziramo precej hitro, posebno tu v Kanadi. Tu imamo farmarsko unijo in vzajemno žitnico in držimo skupaj tako, da nas ne morejo razdružiti. Poprej, ko nismo bili organizirani, smo dobili za pšenico po 60—70 centa, ali kar imamo organizacijo, ne dobimo manj kot $1.00. Kadar bodo industrijski delavci in farmarji skupaj v eni organizaciji, takrat se bo začela boljša doba za delavca.

Več rojakov mi piše, zakaj se več ne oglasim v Prosveti. Ker sem zadnjič obljubil, da se oglasim vsakih šest let, bi moral čakati še dve leti, pa je predolgo. Zadnjič sem dal v dopis, da bi se Slovenci selili na farme. Tukaj je bilo dosti zemlje "homesteadov" in jaz sem želel, da bi ta zemlja prišla v slovenske roke, ker je bila zastonj. To bi pomenilo na stotine in tisoče dolarjev vrednosti, ki bi prišli v slovenske roke, ali žal pobrali so jo drugorodci. Neverjetno ali resnično je, da je največ teh ljudi, ki so izšolani inženirji, doktorji, učitelji in tako dalje ali ne enga rudarja ni. Kakor vidim, se delavec v jami najbolj boji svežega zraka.

Na vprašanje, kako se tu na farmah dela: Tu se dela vse s stroji. Najteže delo s konji. Zemlje ni tu nič več zastonj, ali dosti jo je na prodaj. Leta grade tu železnico ravno čez sredo slovenske naselbine. Letos je prišlo precej Slovencev iz starega kraja sem v Kanado. Želim, da bi vsi začeli kmetijstvo, preden gredo pod zemljo v rudnike.

Preden zaključim dopis, prosim uredništvo, da mi sporoči, ali je kakšna predstava ali petje v slovenskem jeziku v Chicagu na radijo, ker sem slišal že v vseh jezikih, samo v slovenčini ne. Pozdravim vse Slovence in Slovenke širom Amerike in Kanade. — **Frank Novlan.**

(Opomba uredništva. — Ako bo kak slovenski program na radiu, bomo pravočasno poročali v listu.)

Agitirajte za "Prosveto"!

Praška delavska olimpijada

Udeležile so se je delavske delegacije iz raznih dežel. — Olimpijado je gledalo okoli 150,000 gledalcev. — Prirejena je bila velika alegorična slika "Z delom v svobodo".

Praga, Čechoslovakija.—Eden najbolj zanimiv in učinkovitih delavskih demonstracij je bila druga olimpijada čehoslovaških delavcev, katere so se udeležili delavski telovadci in športniki iz raznih krajev in katero je prišlo gledati 150,000 ljudi. Na telovadnem in športnem polju je pa nastopilo po deset tisoč delavskih telovadcev in športnikov.

Čehoslovaških delavskih telovadcev je bilo 35,000. Delegacije telovadnih in športnih delavskih društev so prišle iz Avstrije, Nemčije, Poljske, Litve, Ogrske, Belgije, Francije, Švice, Anglije in drugih dežel. Iz Amerike je prišlo na olimpijado 400 češkoamriških delavskih telovadcev. Z britsko delegacijo je dospel tudi predsednik britske delavske stranke.

Olimpijado so prišli gledat Masaryk, predsednik Čehoslovaške republike, drugi višji funkcijonarji in diplomatični zbor.

Na gledalce je olimpijada napravila velik učinek zaradi izbornega vodstva. Delavci so zgradili poseben stadij. Veliko taborišče je bilo postavljeno za delavske izvidnike (skavte). Obenem se je vršil mednarodni svetovni kongres delavskih skavtov.

Pri olimpijskih igrah, tekmah in telovadbah so delovali moški, ženske in otroci. Toda gledalci in telovadci so polagali večjo važnost ritmičnemu izvajanju vaj v tisočih in tisočih.

Čehoslovaška socialistična stranka je ob času olimpijade podala alegorično sliko "Z delom v svobodo". Velik globus, ki je predstavljal svet, so vlekli stokajoči delavci, ki so jih čuvali z bajoneti. Parasitje gospodarskega sistema vojaki, duhovni, izkoriščevalci, diplomatje, kronani vladarji so pa živeli v razkošju in udobnosti. Vojna in smrt sta zredčevala delavske vrste, končno pa zmagajo delavci. Svet je končno v rokah delavcev ,resnica in delo triumfirata. Pri predstavitvi je konalo dve sto kovačev, glas je odmeval od naklov in plamen se je visoko vzpenjal ob solnčnem zatonu, kar je napravilo velik vtis na gledalce.

Prva delavska in športna delavska društva so bila na Češkem organizirana leta 1894. Takrat so razredno zavedni delavci presekali vse vezi s Sokolom, ki odgovarja glede telovadbe in športa ameriški inštituciji Y. M. C. A. (Društvo krščanskih mladeničev).

Srbski kralj poslal red sv. Save patru Kazimirju.

Chicago. — Čikaški listi poročajo: Jugoslovanski kralj Aleksander je podelil red sv. Save rev. Kazimirju Zakrajšeku, M. F. O. in župniku cerkve sv. Štefana, kot je bilo včeraj poročano. S tem odlikovanjem je kralj priznal Zakrajšeku njegova zaslužna dela v teku njegovega mašništva. Odlikovanje je izročil jugoslovanski konzul R. Ivanković na banketu zadnjo soboto, ko je župnik obhajal srebrni jubilej svojega duhovnikovanja.

(K tej vesti dodamo le to: Noben kralj še ni odlikoval koga, ki ima kake zasluge v boju za pravice delavstva. Kralji že vedo, kdo služi njihovim interesom. Ker je pater Kazimir svoječasno tudi hvalil italijanske fašiste, bi bilo pravilno, da mu tudi italijanski kralj pošlje kak red z lepo donečim naslovom!)

Nov spopad v Nikaragvi.

Managua, Nikaragva, 27. jul. — Ameriški pomorščaki in vstaši pod vodstvom gen. Sandina so se spet spopadli včeraj pri San Fernandu. Več vstašev je bilo ubitih in ranjenih in eden Američan je bil ranjen.

RAZNE VESTI

BOGAT "BUTLEGAR" TAJI UBOJ.

Tudi policijske zvijače ga niso privedle do priznanja uboja.

Chicago, Ill. — Policija je skozi 24 ur izpraševala Henry Gardina zaradi uboja Michael Stopeca, alias Harvey Foxtona, da se Gardino zavede v protislovja in prizna uboj. Toda zaman so bile zvijače najbolj navihanih detektivov. Gardino ni priznal uboja, ampak je vztrajal, da je nedolžen.

Njegov odvetnik je obvestil policijo, da bo zahteval pred sodiščem, da policija takoj izpusti Gardino iz zapora. Policija ga dozdaj še ni obtožila ničesar, a izjavlja, da ga obtoži in ga tako obdrži v zaporu.

Po izjavi policajskega lajtnanta John Nortona je Gardino priznal, da je bil zapleten v "butlegarske" kupčije z pokojnim Stopecom. Prodal mu je voz piva nekaj dni pred ubojem.

Policija ga obtožuje, da je ponudil policaju, ki ga je aretiral deset tisoč dolarjev, ako ga izpusti. Policija je prejela o njem informacije od nekega "Billy" Murphyja, katerega okrvaljeno sliko so našli blizo Stopecovega srca. Murphyja so našli v družbi njegove sestre mrs. Young.

Mrs. Murphy je izpovedala, da je njen soprog že služil v Jolietu in da je Gardino njo vposlil v hišo na Goethovi ulici. Ona se je zaljubila v Stopeca in se je odločila, da ostane v hiši, ko jo je on kupil. Policija se ni trudila, da izpoved Murphyjeve ovrže z izpovedjo "Babe" Gradyja, katerega so zopet našli v Stopecovi hiši v Lillian Wallenove, ki je trdila, da je pričakovala, da v nekaj dneh poroči Stopeca, dasiravno je bil Stopec oženjen.

Policija sodi zaradi tega, da so bile pri umoru Stopeca navzoče najmanj štiri osebe.

To je ena izmed stoterih vsakdanjih sličic kapitalistične človeške družbe.

PRETEPEL JE SVOJO MATER.

Za to bo sedel štiri leta.

White Plains, N. Y. — Paul Mateyoke je pretepel svojo mater in jo prisilil, da je prebivala v kokošnjem hlevu. Za to je prejel štiri leta v Sing Singu.

Pred sodnikom se je izgovarjal, da je tepel mater, ker je bil pijan. Sodnik je sicer vzel njegovo opravičenje na znanje, a je pristavil, da nič na svetu ne daje človeku pravice, da postopa z drugimi ljudmi tako sirovo.

HOBO PORAVNAL RAČUN PO MNOGIH LETIH.

Za dve vložki je plačal dva dolarja.

Marshfield, Ore. — Mrs. Sarah Haughton je prejela pismo, v katerem sta bila dva dolarja s pojasnilom. Pojasnilo je povedalo, da ji dva dolarja pošilja popotnik, ki je šel pred 24 leti peš in lačen mimo njenega doma, a ona mu je dala dve vložki, da si je potolažil glad.

Mussolini prepovedal nadaljne tovarne v velikih mestih.

Rim, 26. jul. — Mussolinijeva vlada je odredila, da se ne sme zgraditi več nobena nova tovarna v velikih industrijskih mestih Italije. Nove tovarne se morajo odslej graditi v manjših mestih, kjer jih še ni. Fašistovski program je, da se industrije decentralizirajo in "podeželijo", to je razpršijo po vsej deželi. Na ta način namerava Mussolini razpršiti delavce in ubiti socialistični duh, ki je močan po vseh središčih industrij.

Vporna podružnica mora vrniti denar.

Washington, D. C. — Vporni člani podružnice štev. 2207 organizacije železniških pisarniških uslužbencev morajo vrniti tisoč dolarjev in knjige, katere so vzeli, da ustanovijo vporno organizacijo. Tako se glasi odlok sodišča.

DVE BANDITKI MED BANČNIMI BANDITI.

Najnovejši pojav med bančnimi banditi.

Winchister, Va. — Med tem ko duhovni pridigajo pokoro in pri tem sami udobno žive, se v zločinskem svetu pojavljajo vedno nove prikazni, ki potrjujejo, da se ne bo število zločinov zniževalo, dokler imamo kapitalistični gospodarski sistem, ker ljudje niso drugega kot produkt razmer, ki jih ustvarja kapitalistični gospodarski sistem.

Brzojavka iz Mount Jacksona poroča, da sta se dve banditki nepričakovano v družbi bandita pojavili na prvi narodni banki s samokresi v rokah in zahtevali denar. Ko je trojica pobrala dva tisoč dolarjev, se je odpeljala v avtu, ki je bančnim uradnikom hitro izginil izpred oči.

BOLEZEN IN PREMOG PRIJATELJA ODERUHOV.

Ta dva volkova gonita delavce v naročje oderuhom.

Washington, D. C. — Bolezen in premog povzročita največkrat, da delavci zaidejo v krempije brezvestnih oderuhov. Delavski department je priobčil vzroke, ki povzročijo, da si delavci izposodijo denar pri ljudeh, ki ga posojujejo na oderuške obresti. In na vrhu sta bolezen in premog.

Kadar pride zima, se nahajajo delavske družine v takem položaju, da ne morejo kupiti večje množine premoga. Takrat si izposodijo denar za nakup premoga. Izmed pet delavskih družin si vsaka peta družina izposodi denar za nabavo premoga. Ta fakt je dognala preiskava.

FRANCOSKO AMERIŠKI KATOLIKI NE MARAJO PLAČATI ŠKOFU DAVKA.

Vprlo se je dva in dvajset župnij. — Na shodu je bilo navzočih štiri tisoč faranov.

Woonsocket, R. I. — Farani iz dva in dvajset katoliških far so obdržavali shod, na katerem so sklenili, da pridrže prispevke svojih cerkva, da tako prisilijo škofa, da ne bo gradil katoliške srednje šole.

Farani so poameričanjeni Francozi, ki si ne dajo nakladati nepotrebnih cerkvenih davkov.

ZRAČNA LADJA NA SVOJI PREIZKUŠEVALNI VOŽNJI.

Daljava preizkušnje znaša 2,800 milj.

Langley Field, Va. — Armadna zračna ladja "RS-1" se je ustavila tukaj na svoji prvi postaji preiskuševalne vožnje, katere daljava znaša 2,800 milj. Priletela je sem s Scottovega polja v Illinoisu. Moštvo šteje petnajst mož vštevši poveljnika ladje. Ladja odplove v Washington, New York, Boston, Buffalo in Detroit.

Prvi koraki za varnejše polete.

Chicago. — Avijatični zvedenci in javne oblasti so alarmirane vsled množečih se nesreč v zraku. Najnovejša nesreča zadnjo nedeljo, ko so tri osebe — dva pasažirja in pilot — izgubile življenje v gorečem letalu, ki je padlo v Morton Grovu, je izzvala tri stroge preiskave. Prišlo je na dan, da so v rabi stara letala, ki bi morala že davno iti med staro šaro. Vsa taka nevarna letala morajo biti prepovedana.

Sodnik se je maščeval za ukradeno kolo.

Chicago. — Municipalni sodnik Matthew D. Hartigan še ni pozabil, ko mu je nekdo ukradel bicikelj pred 25 leti. Takrat ga je stalo $55, da je dobil nazaj ukradeno kolo. Te dni je sodnik imel pred sebój 18letnega Franka Fisherja, ki je bil obtožen, da krade kolesa. "55 dni zapora, dolar za vsak dan, kolikor je mene stalo, da sem dobil nazaj ukradeno kolo," je odsodil maščevalni sodnik.

Knjiga o delavski statistiki izide

Izdal jo bo štatistični biroj delavskega departmenta.

Washington, D. C. — Naznanja se, da biroj za delavsko štatistiko izdá knjigo, ki bo vsebovala štatistične podatke, kakršne objavlja štatistični biroj. Štatistika se bo nanašala na zelo važen materijal glede delavskih razmer. Tu bo materijal o rokodelskih vajencih, razsodiščih, pogajalnih odborih, o izkoriščanju otrok, življenskih stroških, mezdi, delavskem odškodninskem zakonu in drugem, kar zanima vsakega delavca, ki se briga in bojuje za osvoboditev svojega razreda iz mezdne sužnosti. V knjigi bodo podatki o imigraciji, stanovanjskih razmerah, stavkah, izporih, o zaposljenju in brezposelnosti, o ženskem delu v industriji itd.

Biroj priznava, da ni vodil štatistike o mnogih rečeh, ki so zanimive za delavce, ker ni bilo denarja. Poročila o mezdi v velikih industrijah so pomanjkljiva in poročila o brezposelnosti so le po oceni.

"HUDIČ" SE NI OBNESEL KOT BANDIT.

Popihal jo je in pustil denar.

Chicago, Ill. — Pred blagajničarko Walgreenove lekarne je stopil slabo oblečen mlad človek in je pomolil listek: "Izročite mi hitro Vaš denar, če ne, vam izpihnem možgane, nakar napravim samomor. Hudič."

Gdčna Jane Sable je hitro zapustila register in ga izročila uslužbencu Lawrence Langfordu. Ko se je obrnila proti durim, jo je "hudič" hitro popihal skozi vrata na cesto.

DELAVCI SO SE PRETEPALI MED SABO ZARADI CESARJEVE BRADE.

Kapitalistom so taki pretepi voda na njih mlin.

Whiting, Ind.—V tukajšnjem predmestju Chicaga, kjer delavci garajo v jeklarskih in drugih peklih, so se delavci stepli zaradi cesarjeve brade. Pretep je trajal kar dva dni. En delavec ima počeno lobanjo, trije so težko ranjeni, večje število je pa zadobilo lahke poškodbe.

Tepež je nastal med poljskimi in takozvanimi "ameriškimi" delavci. Kaj je bil vzrok? Pravega vzroka za tepež ni bilo nobenega. Ampak pograbili so se med sabo, ker je današnja kapitalistična vzgoja taka, da se delavci pokregajo med sabo, kateri so boljši: tujezemski ali ameriški. Bitka prične najprvo z besedami, nato se pa nadaljuje dejansko.

Tu se je pograbilo tri sto delavcev, katerih misli se gibljejo še vedno v ozkem krogu, ki ga jim je določila kapitalistična in buržoazna vzgoja. Ko je policija napravila mir s krepeljci in samokresi, se je dognalo, da ima Everett Wilson, star 23 let, počeno lobanjo; Anthony Mish, star 33 let, Albert Dudezik, star 19 let, in Thomas Bonoszik, star 17 let, so pa težko ranjeni.

Dempsey zmečkal črева tekmecu.

Boston, Mass. — Jack Sharkey, bokser, ki je bil zadnji teden premagan v borbi z Jack Dempseyjem v New Yorku, leži zdaj v bolnišnici v Bostonu. Njegov zdravnik, dr. Martin H. Spellman, pravi, da ima Sharkey notranje krvavljenje vsled udarca, ki mu ga je zavdal Dempsey v tančino. Sunil ga je v črева, česar bi ne smel po boksarskih pravilih.

SKOZI ŽIVLJENJE...

Janko Telban.

(Dalje.)

Mirno je bilo jutro po končanem nočnem napadu, ko je iz kaverne počasi prilezel podnarednik Graschitz ter si pretegoval zmrzle ude. Bil je aktiven podčasnik, starega avstrijskega kova in discipline. Po ranjenem narednika je prevzel poleg nadporočnika vodstvo stotnije. Ljudje so se ga bali. bil je strasten nemški nacionalist, da si je bil rojen Slovenec. Za vsak najmanjši prestopek je kaznoval prostake, ki so se izmučeni kakor sence vlačili iz jarka v jarek — okostnjaki skrivljenih hrbtov, rumenih lic, z globoko udrtimi očmi.

S slastjo je užival solnčne žarke ter žvižgal predse napev neke dunajske pesmi. Dva sanitejca sta prinesla mimo ubitega vojaka, razbita glava se je vlekla po tleh ter puščala za sabo krvavo sled. Molče je pokazal proti gozdu, tam kjer stoje beli križi, izvlekel iz žepa svalčico, čez obraz mu je šinil smeh, potem je pa lahkih korakov odšel v nadporočnikovo pisarno.

"Kaj je novega, Graschitz?"

"Že zopet dva."

"Prokleto!"

"To je že četrtič, odkar imamo ubežnike, in jaz sumim, kdo dela propagando. Gospod nadporočnik, treba bo temu napraviti konec, ter temeljito razčistiti bando. Infanterist Franc Mušić dobiva neke socialistične časopise in jih na večer čita vojakom. Gotovo bo to vzrok da mečejo ljudje orožje proč in uhajajo k sovražniku. Mislim pa še, da je on tudi," nagne se prav k ušesu nadporočnika, "srbofil."

"Grom in strela, to mi šele danes poveste, zakaj sem z njim, takoj ga ustrelim s tole svojo roko!"

Ni še preteklo pet minut in že stoji Mušić pred razkačenim nadporočnikom, ki se komaj premaguje, da mu ne skoči za vrat ter ga sam ne zaduši.

"Mušić, kakšne časopise prejemate?"

"Socialistične."

"Kdo vam jih pošilja?"

"Moja žena."

"Pa vi veste, da se taki časopisi ne smejo čitati, to prepoveduje službeni reglement."

"Gospod nadporočnik, pokorno javljam, saj jih cenzura . . ."

"Molči pes, nobene besede več! Vi propagirate upor zoper presvetlega cesarja in našo slavno habsburško hišo. Vi ste izdajalec domovine, vi, vi izpadek človeštva . . ."

"Gospod . . ."

Molči svinja, takoj v ječo, podnarednik, ovadbo na divizijsko sodišče. Marš."

Napol zasuta kaverna je služila stotniji za ječo. Voda je kapala od stropa in podgane so se podile po kamenju, kamor so kuharji metali kosti, da se jih bo več zaredilo, po nalogu gospoda nadporočnika. Bdeči španski jezdec je zapiral vhod, pred katerim sta sedela vojaka z nabitimi puškami in glavami globoko vklonjenimi med kolena.

Mirna je bila tista noč. Polnoč je že davno minula, ko je stopil v kaverno, kjer je bil zaprt France, podnarednik. Iz kota se je čulo škripanje. Prižgal je električno svetilko, velike podgane so pustile kosti ter prestrašene zbežale. V kotu je sedel Mušić z globoko sklonjeno glavo in vklenjenimi rokami na hrbtu.

"No, France, kako se počutiš?" se je satansko zarežal Graschitz.

"Morilec."

"Hahaha! "Morilec. Pomniš, kako je bilo takrat, ko si peljal nevesto na svoj dom, dekle, katero sem jaz ljubil? Muzikanti so igrali, svatje vriskali, jaz sem pa za grmom stiskal pesti, ter prisegal maščevanje. Sedaj mi ne uideš nič več, moja ura je tukaj! Hahaha — —"

"Gospod Graschitz, imejte usmiljenje, skupaj sva rasla, skupaj hodila v šolo in jaz nisem mogel zato, če je ona mene ljubila. Če nimate usmiljenja do mene, vsaj mojih dveh nedolžnih otročičev se usmilite, jaz vam tega nepozabim."

"Dobro, tukaj pred mano pokleknì in me prosi odpuščanja."

Vse tiho. Tam nekje daleč je zajokalo:

"Marica — —"

Bolestno, otožno. Noge so se v sklepih omehčale, dolga, vklenjeno postava je padla podnarednìku pred noge.

"Tako vidiš, pes!"

Tedaj se je zgodilo nekaj strašnega. Pasji bič, katerega je prinesel podnarednik s seboj, je zažvižgal po razsušenem hrbtu, glavi, rokah, kamor je padlo — —

Potem je bilo tiho, samo tam na razmočenih tleh je jokalo dolgo, zelo dolgo in podgane so lizale toplo kri.

* * *

V četvero kotu so stale stotnije, v sredi pa je stalo eno drevo pokonci, drugo počez in vrv se je zibala v vetru. Pod to pripravo je stal France Mušič.

Avditor resnega obraza je čital razsodbo.

"V imenu njegovega veličanstva cesarja in kralja avstrijskega, ogrskega, kralja apostolskega — se obsodi France Mušič, da je propagiral socialistične ideje, nagovarjal rojake k dezertaciji, bil ves čas vojne srbofil itd. na smrt na vešalih."

Grobna tišina.

"Obtoženec, imate še kaj pripomniti?"

"Gospod sodnik, prosim, kaj pa je to srbofil?"

Noge so izgubile tla.

"Marica!"

Telo se je zagugalo po zraku. Obraz je postal višnjev, globoko udrte oči so pogledale iz jamic. Usta so se globoko odprla in gospodu avditorju se je zdelo, da mu obešenec kaže jezik. Tam v dalji so pokali sovražni topovi.

Noč je bila temna. V jarkih osme stotnije pa so lazile temne sence semintja. Dva vzklika, potem je pa bilo vse mirno.

Izza griča je pokukalo solnce, ki se je naspalo na italijanskih ravninah, ter videlo čudno sliko: čez skalo sklonjena sta ležala nadporočnik in podnarednik z bajoneti v prsih — osme stotnije pa ni bilo nikjer . . .

* * *

Vedno več lukenj je imela bojna črta, kdor se je odpeljal na dopust ga ni bilo več nazaj — in druge, ki so ostali zvesti zastavi ali se niso mogli izneveriti, ker niso imeli prilike, je mučil glad. V ozračju je smrdelo in oficirji so povešali glave, kakor pred pretečo nevihto.

Tam proti vzhodu je vzhajalo solnce svobode in miljoni so ga pozdravljali z upanjem na lepšo bodočnost. Še so grmeli topovi in regljale strojne puške, toda igra je bila za Avstrijo izgubljena. Stotisoče vojakov raznih narodov so metali v Tirolah strelni jarki na svetlo — a za njimi se je plazila temna senca, ki je kričala:

"Prokleti . . . Tu ostanete . . . Svobode ni za vas . . ."

Sovražne čete so nas obkolijile in bili smo ujeti

(Konec prvega dela.)

NAZNANILO

Društvenim tajnikom in tajnicam se tem potom naznanja, da morajo naznaniti vse spremembe naslovov članov in članic, naslove novih članov, ter imena in naslove odstopilih, črtanih in izobčenih članov naznaniti upravništvu Prosveta, da so lahko točno vredi imenik za pošiljanje lista Prosveta. Imena in naslove, katere pošljete glavnemu tajniku ostanejo tam v arhivu in jih upravništvo ne dobi. Torej je zelo važno, da vselej pošljete na nalašč zato pripravljenih listinah vse naslove upravništvu Prosveta posebej. Upravništvo uljudno apelira, da društveni tajniki in tajnice to upoštevajo. Philip Godina, upravitelj.

IZ PRIMORJA.

K zakonu o priimkih. "Piccolo" se je nedavno zopet v daljšem članku povrnil na to vprašanje, tokrat pod debelo tiskanim naslovom "Poimenovanje v krščanskem romanstvu". Zanimiv je uvod, kjer smo čitali med drugim: "Katoliška cerkev je res skrbela za lastno teritorijalno ureditev na stopinjah rimskega imperija in tedaj, ko je ta propadel, je vzdržala tradicijo najbolj občudovanja vredne politično-upravne konstrukcije, ki je kdaj sploh obstojala. Rimljanstvo je s cerkvijo zunaj Italije nadaljevalo svoje univerzalno koordinacijsko delo. Med Alpami in Sicilijo pa se je nadaljevala formacija italijanske narodnosti. Tuji zmagovalci so se spreobrnili h Kristusovi veri in so bili tako asimilirani k latinstvu najprej po delu cerkve . . ."

GOLŠA ODPRAVLJENA ZA VEDNO

Na stotisoče ljudi ima golšo in ker ne vedo kako bi jo odpravili, zato se jim pridružijo še druge nevarne bolezni kot: srčne in ledvične napake ter splošna oslabelost, ki največkrat konča s smrtjo. Sloveči zdravnik Dr. Thomas je iznašel zdravilo, katero odpravi GOLŠO popolnoma. Ni nobene razlike kakšno Golšo imate, in kako dolgo, ker dr. Thomasovo ZDRAVILO PROTI GOLŠI, jo odpravi, in zboljša vašo zunanjost. Imamo na tisoče priznanj od oseb, ki so bile ozdravljene. Ako ne pomaga, mi vam povrnemo vaš denar, in sedaj se vam nudi prilika da vašo GOLŠO odpravite hitro in varno. ENO 30 DNEVNO ZDRAVLJENJE vas prepriča o čudovitem vspehu tega zdravila. Cena samo $2.50 z jamstvom.

Ne pošiljajte denarja naprej, temveč izrežite ta oglas in priložite 25c za poštnino, ostalo $2.50 plačate kadar zdravilo sprejmete.

CHICAGO MEDICAL LABORATORY
Dept. 208. 1723 N. Kedzie Av.
Chicago, Ill.

Dve darili
za nove naročnike

Kdor se potrudi v sedanji kampanji in dobi osem polletnih ali štiri celoletne naročnine za dnevnik "Prosveto" in pošlje celo vsoto upravništvu, dobi krasno

samonapojno pisalno pero

in

avtomatični svinčnik

z lepim zlatim znakom S. N. P. J.

POJASNILO DRUŠTVENIM TAJNIKOM IN POŠILJATELJEM RAZNIH NAZNANIL.

Kadar pošiljete listu Prosveta, kakoršnakoli naznanila in zahvale o smrti, tedaj vselej povejte v pismu, ali želite imeti plačan oglas ali kot navadno vest. Ako je priobčano kot navadna vest, se izpusti iz naznanila vse osebne zahvale in imena posameznikov, ter se tako naznanilo priobči brezplačno. Kadar pa hočete imeti priobčeno celo vrsto raznih imen in drugih stvari, je pa to oglas, za katerega se mora plačati, to velja za člane in za nečlane. Nadalje velja isto tudi za razne prireditve, veselice, shode, itd Vselej je treba povedati ali hočete imeti plačan oglas ali samo navadno časnikarsko vest, tud v takem slučaju se za navadno vest, naredi stvar bolj na kratko in se pove le važnejši del. Če pa naročite, da naj bo plačan oglas, se priobči vse, kar zahtevate. Isto tako velja za vsa druga naznanila če se koga išče, ženitvene ponudbe, prodaje, itd Za vse take stvari se mora vedno povedati, da naj bo to oglas, kolikokrat naj se isti priobči in da bodete zanj plačali. To pojasnilo dajem radi tega, ker je to sklep konvencije, da se potem ravnamo vsi, društva, člani, naročniki in upravništvo lista. Prosim, da to upoštevate in se potem ravnate. — Filip Godina upravitelj.

Agitirajte za "Prosveto"!

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (June 30-1927) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen vsled napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je $6.00 in za pol leta pa $3.00. Člani S. N. P. J. doplačajo $4.80 za leto, za pol leta $2.40.

Za mesto Chicago in Cicero za leto $7.50, pol leta $3.75, za člane $6.30.

Za Evropo stane za pol leta $4.50, za vse leto pa $9.00.

Tednik stane za Evropo $1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

Mladinski List stane za celo leto $1.20.

UPRAVNIŠTVO
"PROSVETA"
2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojcem v domovino.

DON CORREA

G. Keller.—Dr. Jeza Glonar.

(Dalje.)

Vest, da se je Don Correa zopet pojavil, se je raznesla po vsej deželi; toda kakor ljudje niso ničesar vedeli o njegovi poroki, ravno tako malo je slutila gospa Feniza, da gre beseda o njenem možu, če je mogoče celo na njeno osamljeno skalno gnezdo; prišla je vest o sijaju novega admirala.

Nekako uro po solnčnem zatonu, v brezmesečni noči, so se pripeljale admiralove tri velike ladje in se ustavile v primerni razdalji od gradu, čegar lego je admiral spoznal ne samo po temnih obrisih gorovja, ampak tudi po žarko razsvetljenih oknih v dvorani glavnega stolpa. Da bi bilo presenečenje tem popolnejše, je dal na krovih goreti samo najpotrebnejšim svetilkam, one, ki so bile obrnjene proti kopnemu, pa zakriti. Tem bolj svetlo in sijajno pa se je bleščala notranjščina admiralove ladje, posebno pa velika soba, ki je bila podobna knežji dvorani. Velika miza je bila pokrita s svilenim škriatom in preko njega še z damaskom. Videlo se je, da je miza preobložena s težkim srebrnim posodjem, mogočnimi svečniki in pozlačenimi posodami, polnimi dišečih cvetk iz vseh krajev sveta, pripravljena za to, da pomaga komu izkazati največjo čast. Pred vsakim krožnikom je stol z visokim naslanjalom, na katerem je bil izrezan plemiški grb, čakal kakega odličnega gosta; ob stenah, ki so bile okrašene z najraznovrstnejšim lepotičjem, se je na tiho razgovarjala izbrana družba, med njimi so se kretali lepo oblečeni spretni služabniki, v manjši sosedni sobici pa sta dve komornici pričakovali svojo gospo. Ne samo častniki z vseh treh bojnih ladij, ampak tudi precejšnje število visokih državnih dostojanstvenikov so tvorili s svojimi ženami in hčerami, ki so šle ž njimi, veliko družbo, ki je željno čakala rešitve te uganke.

Ob pol deseti je stopil Don Correa v čolnič in se je dal prepeljati na obalo, potem ko je še določil, da se morajo točno ob polnoči, ko se bo vračal, razsvetiti vse ladje, švigati rakete in grmeti vsi topovi.

Ogrnil si je rjavi plašč in se pokril s starim klobukom. Ko je stopil na obalo, je velel veslačem, naj ga mirno čakajo in se je nemudoma napotil proti gradu po stopnicah, ki jih je našel tudi v temi. Grajska vrata so bila zaprta; vendar pa je videl skozi špranje, da se je za njimi pregibala neka luč in je z ročajem meča dvakrat potrkal. Gorečo svetilko pred seboj mu je odpri nezvesti hlapec in zijal samotnemu prišlecu v očai, kakor bi bil zagledal samega vraga.

"Idi pred menoj in sveti!" — mu je rekel Don Correa, ne da bi dvakrat pogledal. Sedaj je seveda ubogal; toda skočil je tako jadrno po stopnicah, da mu gospod Correa ni mogel slediti, ampak je tipal v temi za njim. Ko je prihitel hlapec na vrh stopnic, je odprl duri in skoro brez sape zaklical v razsvetljeno izbo: "Gospod je tu!"

"Kdo?" — je vprašala gospa Feniza, ki je sedela v svojem naslonjaču pri večerji.

"Gospod, oni, ni nam daje zaušnice in ki je nas druge pognal ali pa nas še bo!"

"Osel!" — je zaklicala lepa gospa in se je zvonko zasmejala, kar je opazila za hlapčevim hrbtom admirala, ki je hlapca porinil v stran.

Admirala je vsega prevzel strah pred tem, kar je zagledal, če se pri takem možu sploh more govoriti o strahu in ne mogoče rajši o največjem začudenju. Ob okrogli mizi, pri kateri je presedel toliko lepih ur z gospo, je opazil razen gospe še hlevarja, komornico, mladega izpovednika in prav tik gospe neznanega človeka, korenjaškega moža na pol vojaške zunanjosti, širokih pleč in z dolgo brazgotino preko nosa in polovice obraza, tako da so tudi brki bili razdeljeni na dva dela in je krajni šop stal na oni strani rdeče brazde. Dasi je bil tako spačen, se vendar ni zdelo, da lepi gospodinji ne ugaja; kajti v prvem trenutku, ko je Don Correa stopil skozi vrata, je poleg drugega kakor bliskoma opazil, kako se je med smehom z vsemi očmi zagledala v obraz svojega soseda.

Vendar pa v prvi zmedi njegove skrbi niso bile obrnjene na vse to, ampak na sijajno družbo na ladji. Kako naj brez posebne izgube časa in brez sile izprazni hišo in gospo z lepimi pregovori, da se naj svečano obleče, ali vsaj nekoliko olišpa in gre ž njim, ne da bi že sedaj izdal skrivnost? Dasi je bil prvi vtis, ki ga je naredil ves prizor nanj, zelo neprijeten, vendar še ni dvomil, da bo to divjo golobico trdno obdržal in zopet ukrotil, in za vse to je vendar potreboval ono sijajno presenečenje, ki ga je pripravil s tolikim trudom in skrbjo.

Iz teh misli, v katerih niti ni mogel opaziti, da gospa ni kazala niti najmanjše volje, da bi vstala in ga pozdravila, ga je naenkrat zbudil njen glas, ko je v splošni tišini rekla: "Glej ga no! To je moj mož! Pa še kak! Ali ste vi, plemeniti gospod, obleko in denar, ki sem vam ga dala s seboj, na svojih pustolovščinah tako hitro zapravili, da stojite sedaj zopet v svojem starem beraškem plašču pred menoj?"

Nekoliko časa je razmišljal, kaj mu je prav za prav povedala, nazadnje pa je dognal, da na noben način ni bilo nič lepega in nič ljubeznjivega. Na kratko je pogledal celo omizje, na to pa je odgovoril, da bi premagal zadrego, s suhimi, ne baš ljubkimi besedami: "Prej bi jaz vprašal tebe, ljuba moja gospa, kako je to, da so še vedno ljudje tukaj, ki sem jih spodil iz službe, s tem vrabcem vred, ki stoji za tvojim stolom. Ali ni povedal, da sem ga odpustil iz službe? In kdo je ta tuji gospod, ki sedi tako široko za mojo mizo, ne da bi jaz kaj vedel o tem?"

Služinčad je na pol porogljivo, na pol boječe gledala svojo gospo; tujec se je ozri za svojim mečem, ki je na širokem pasu iz žoltega uanja, obitem s ploščicami iz medi, visel ob oknu.

Feniza pa je z zadirčnimi, zlobnimi besedami rekla: "Ta miza je, kolikor vem jaz, moja miza in pri njej lehko sedi, komur dovolim jaz. Namesto da bi se prepirali, sedite rajši na prostor, ki j še prazen, in pokrepčajte se, če ste lačni. Toda obnašajte se tako, kakor se spodobi vsakemu, ki izteza noge pod mojo mizo!"

Navzoči so na te besede najprej odgovorili s splošnim smehom. Celo ostronosi paž se je presunljivo zasmejal, kakor je navada nedoraslih dečkov, ki se vmešavajo v pomenke odraslih ljudi in jih prekričijo.

Takoj na to pa je nastal še večji truš. Don Salvador se je s spremenjenim obrazom približal mizi, jo zgrabil in jo z besedami: "Tako? Jaz iztezam nogo pod mizo?" — prevrnil z vsem, kar je bilo na nji, s skledami, vrči, steklenicami in svečniki, in to tako močno, da so se ob enem vsi, ki so sedeli ob mizi, s svojimi stoli prevrnili po tleh, razen edine gospe. Ko je opazila, da je spremenil barvo lica in stopil bliže, se je ustrašila, skočila neverjetno hitro po koncu in zbežala v kot, iz katerega je boječe in radovedno gledala, kaj bo.

(Dalje prihodnjič.)

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.

ima v zalogi sledeče knjige:

AMERIŠKI SLOVENCI—izvrstna krasna knjiga, obsega 632 strani, trdo vezana, vredna svoje cene, stane..$5.00

Slovensko-Angleška Slovnica—zelo poučna in lahko razumljiva knjiga za učenje angleščine, z dodatkom raznih koristnih informacij, stane samo.....$2.00

Zakon Biogenezije—tolmači naravne zakone in splošni razvoj, knjiga iz katere zamorete črpati mnogo naukov za telesno in duševno dobro.....$1.50

Pater Malaventura—V Kabaretu—zanimiva povest iz življenja ameriških frančiškanov, in doživljaji rojaka, izvrstno spopolnjena s slikami.....$1.50

Zajedalci—resnična povest in prava ilustracija doslej skritega dela življenja slovenskih delavcev v Ameriki..$1.75

Jimmie Higgins—krasna povest, ki jo je spisal sloviti ameriški pisatelj Upton Sinclair, poslovenil pa Ivan Molek $1.00

Zapisnik 8. redne konvencije S. N. P. J., 252 strani mehko vezana, stane samo.....50c

"Hrbtenica"—drama v treh dejanjih s prologom in epilogom—mehko vezana, stane samo.....25c

"Informator"—knjižica z vsemi potrebnimi podatki o S. N. P. J.—zelo priporočljiva za člane—stane samo..20c

Pišite pošje na:

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.
2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Kampanja za dnevnik

Vsi aktivni člani S. N. P. J. naj gredo na agitacijo! Dnevnik mora imeti preko 10,000 naročnikov še to leto. Agitatorje, ki bodo delavni, čakajo lepe knjižne nagrade.

Kampanja za nove naročnike na dnevnik "Prosveto" se otvori 15. februarja 1927 in se zaključi 15. novembra 1927.

Vsakdo, ki se naroči na dnevnik "Prosveto" in ki doslej še ni bil naročnik, bodisi za pol leta ali za celo leto, ali če stari naročnik pošlje dve ali več naročnin NOVIH NAROČNIKOV, je deležen nagrade v knjigah iz zaloge Književne Matice S. N. P. J.

Pogoj za nagrado je NOV NAROČNIK in vsakdo mora poslati celo vsoto naročnine brez vsakega odbitka poštnine ali provizije upravništvu "Prosvete". V tej kampanji ni dovoljena nobena provizija. Kdor si vzame provizijo, ne dobi nagrade.

Za eno polletno naročnino na dnevnik je pošiljatelj deležen knjige "Jimmie Higgins," ki je vredna $1.00. Za eno celoletno naročnino je pošiljatelj deležen "Slovensko-angleške slovnice," vredne $2.00, ali pa drugih knjig iz zaloge Književne Matice v vrednosti $2.00.

Za dve celoletni naročnini dobi pošiljatelj knjige "Ameriški Slovenci," vredno $5.00, ali pa drugih knjig iz zaloge Književne Matice v vrednosti $5.00.

Bratje in sestre S. N. P. J., kakor tudi drugi rojaki in rojakinje, ki še niste naročeni na dnevnik "Prosveto," sedaj se vam nudi ugodna prilika, da si za majhno vsotico nabavite dober list in poleg tega dobite še dobre knjige ZASTONJ!

Pošurite se z naročbo! Pošljite naročnino še danes! Naročnina "Prosvete" za eno leto je $6.00, za pol leta $3.00. (Za Chicago in Cicero je $7.50, člani plačajo $6.30, za Evropo pa $9.00.) Člani S. N. P. J. doplačajo $4.80 za celo leto ali $2.40 za pol leta, ker člani plačajo pri asesmentu $1.20 na leto za tednik.

Mladinski List stane za eno leto $1.20.

Vsa pisma in denar pošljite na naslov: Prosveta, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.